

Pastoral obitelji pred izazovom rastavljenih i ponovno vjenčanih – kratak pregled

Tomislav Vurušić, teolog i psihoterapeut, djelatnik Caritasa Porečke i Pulske biskupije te vanjski suradnik Ureda za obitelj, Pazin

Na dan vjenčanja, mladenka i mladoženja obećaju jedan drugome vjernost: "obećavam ti vjernost u dobru i zlu, u zdravlju i bolesti i da ću te ljubiti i poštovati u sve dane života svoga." Prije ili kasnije, svi parovi susretnu se s "u dobru" ili "u zlu" ili "u bolesti" u svom braku. U tim vremenima poteškoća, bračni parovi u potrebi su potpore svojih obitelji, Crkve, prijatelja i rodbine, pa i stručnjaka različitih profila. Neki od uobičajenih problema danšnjih obitelji su: ovisnost, pitanja zapošljavanja i karijera, sukobi (koji dovode do prezira i nepoštovanja), smrt voljene osobe, razočaranje, financije, nasilje u obitelji, kućanski poslovi, bolest, neplodnost, nevjera, pobačaj, razlike osobnosti, pornografija, rastava. Svaki od tih problema može biti zasebna tema.

Kada govorimo o rastavi braka, zadnjih pet godina opada broj sklopljenih a raste broj razvedenih brakova. Prema Državnom zavodu za statistiku, prema podacima za 2014. godinu, u Hrvatskoj je sklopljen 19.501 brak, a pravomoćno ih je razvedeno 6.570 - u prosjeku, svaki treći. Isti je omjer i u Istarskoj županiji gdje su sklopljena 844 braka, a razvrgnuto ih je 288. Na Puležane se odnosi 210 bračnih zajednica i 81 razvod, dok je u Umagu, Rovinju i Poreču omjer 60-ak novih brakova prema 30-ak razvoda. Svaki drugi brak u prosjeku razvrigne se i na području općine Medulin gdje su tijekom 2014. godine sklopljena 32 braka a okončano 17 brakova razvodom. Brojke koje ne obećavaju, brojke iza kojih stoje ljudi i nevidljive brojke iza kojih stoje djeca o kojima se malo priča. Da li je Crkva spremna na ovaj izazov, što kažu neki crkveni dokumenti te koju ulogu mogu i moraju imati u toj problematici bračna i obiteljska savjetovaništa naših (nad)biskupija.

U završnom dokumentu Treće izvanredne Sinode biskupa u Rimu od 5. do 19. listopada 2014. stoji: "Kriza bračnog para destabilizira obitelj i može, kroz rastave i razvode, prouzročiti ozbiljne posljedice po odrasle, djecu i društvo, slabeći pojedinca i društvene veze." Činjenica je da se u Hrvatskoj stalno povećava broj rastava brakova. Isto je tako činjenica da tu rastavu doživljava i određeni broj djece, i to u različitim životnim uzrastima. Kako se svi ti procesi odražavaju na djecu, jesu li roditelji toga svjesni, pitanja su na koje nema jednostavnih odgovora.

Iako su u posljednjim desetljećima društvene, gospodarske i kulturne promjene suživota i kohezije u obitelji otežale, ipak svjedočimo mnogim vjernicima koji svjedoče međusobnu ljubav, odgovornost i vjernost u bračnom i obiteljskom životu. Oni značajno doprinose uspostavljanju i vitalnosti zajedničkog života koji se prelijeva na cjelokupno društvo. Oni potvrđuju kršćansko shvaćanje jednog na ljubavi, cjeloživotnoj odanosti i uzajamnoj odgovornosti utemeljenog braka i obitelji te se trude zadovoljiti te zahtjeve u svom bračnom i obiteljskom životu. No temeljit i dobar pastoral obitelji i pripreme za brak ne mogu spriječiti raspadanje brakova i obitelji. Civilni razvod i ponovno vjenčanje često inicira proces udaljavanja od Crkve. Nerijetko to dovodi do udaljavanja od kršćanskog vjerovanja koje bez crkvene pripadnosti gubi svoju životnu silu.

Vjernici čiji je brak razveden nebi trebali steći dojam da su došli na rub Crkve ili da su isključeni iz crkvenog zajedništva. Apostolske pobudnice *Familiaris consortio* (1981., br. 84) i *Sacramentum caritatis* (2007., br. 29) ističu da vjernici čiji je brak razveden, te su ušli u novu vezu, pripadaju Crkvi. Kao i svi vjernici tako i oni moraju doživjeti Crkvu kao svoj dom te aktivno sudjelovati u njenom životu. Važna uloga pastora je pomoći im da, raspad njihove bračne životne zajednice, psihološki i teološki

prorade, te ih potaknuti da nastave sudjelovati u životu Crkve te ih podržati u njihovim naporima voditi život u vjeri.

Apostolska pobudnica *Familiaris consortio* zauzima također stav o pastoralu rastavljenih i ponovno civilno vjenčanih: „Crkva, ipak, ponovno potvrđuje svoju stegu, zasnovanu na Svetom pismu, prema kojoj ona ne može euharistijskom zajedništvu pripustiti razvedene i ponovno oženjene. Oni su sami sebe učinili nesposobnima da budu pripušteni, jer je njihovo stanje i njihov životni položaj u objektivnoj suprotnosti sa zajedništvom ljubavi između Krista i Crkve, što je označeno i uprisutnjeno u euharistiji. Postoji i još jedan osobiti pastoralni razlog: ako se te osobe pripuste euharistiji, vjernici bi bili uvedeni u zabludu i krivo bi shvaćali nauk Crkve o nerazrješivosti ženidbe. Pomirenje u sakramentu pokore - koje bi otvorilo put sakramentu euharistije - može se udijeliti jedino onima koji su se pokajali da su pogazili znak Saveza i vjernosti Kristu te su iskreno spremni provoditi takav život koji nije u suprotnosti s nerazrješivošću ženidbe. Konkretno to znači da muž i žena, kada iz teških razloga – na primjer radi odgoja djece - ne mogu ispuniti obvezu rastave, preuzmu obvezu da žive u potpunoj suzdržljivosti, to jest da se uzdržavaju od čina koji su pridržani samo bračnim drugovima« (FC br. 84). Dalje nastavlja: „Pastiri moraju znati da su, radi ljubavi prema istini, obvezni razlikovati situacije. Doista, postoji razlika između onih koji su se iskreno trudili da spase prvi brak a ipak su sasvim nepravедно napušteni, od onih koji su teškom svojom krivnjom razorili kanonsku valjanu ženidbu.“ Ne smijemo zaboraviti da bračni konsenzus nije samo privatna stvar dvoje ljudi, nego ima crkvenu i socijalnu dimenziju. On je simbol jedinstva Krista i Crkve. U tome se sastoji sakrament braka.

Pastiri i zajednice pozvani su vjernicima koji su civilno rastavljeni te ponovno vjenčani biti podrška brižnom ljubavlju kako se nebi osjetili odvojeni od Crkve, budući da kao krštenici mogu sudjelovati u njenom životu. Crkva im treba dati hrabrosti, prikazati se kao milosrdna majka te tako im ojačati vjeru i nadu. I naš Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj kaže: „Crkveno djelovanje upravlja svoju skrb prema svim brakovima, a ne samo onima koji su „uspjeli“, „čvrsti“ i „stabilni“. Naprotiv, posebnu brigu pokazuje prema onima koji su u teškoćama ili u neregularnim prilikama kao rastavljeni, rastavljeni i ponovno vjenčani, izvanbračne zajednice života itd. Ono ih prati u svim etapama i na svim područjima njihovog bračnog i obiteljskog zajedništva te ih postupno vodi prema sve većoj ljudskoj i kršćanskoj zrelosti, odnosno prema usklađivanju vlastitoga braka i obitelji s Božjom zamisli. To znači da crkveno djelovanje za brak i obitelj zahtijeva uspostavu cjelovitoga pastoralnog djelovanja u svakoj crkvenoj zajednici, a brak i obitelj u njemu moraju imati središnje mjesto.“

Mjesna Crkva (biskupija) prije svega „mora postati svjesnija milosti i odgovornosti što je prima od Gospodina s obzirom na promicanje pastora obitelji“ (FC 70). U tome mogu pomoći obiteljska i bračna savjetovaništa (nad)biskupija koja moraju imati vrijeme, stručnjake i sredstva kako bi pružali podršku obiteljima u nevoljama zajedno sa svim biskupijskim strukturama koje pomažu u pastoralu obitelji (usp. FC 73).

Na kraju “svaku obitelj treba prije svega saslušati s poštivanjem i ljubavlju i pratiti vodeći se Isusovim primjerom na susretu sa učenicima na putu za Emaus. Za te situacije vrijede na osobit način riječi pape Franje: “Crkva će svoje članove – svećenike, redovnike i vjernike laike – morati uvesti u to „umijeće praćenja drugoga“ kako bi svi naučili izuti svoje sandale pred svetim tлом drugoga (usp. Izl 3,5).“ Praćenje koje je odmjereno i ohrabrujuće, istovremeno blisko i puno poštivanja i suosjećanja.

Literatura

Aračić, P., *Djeca iz rastavljenih brakova i obitelji*, Crkva u svijetu, 50 (2015.), br. 2.

Aračić P., *Neki putokazi brakovima i obiteljima u papinskoj pobudnici »Familiaris consortio« (Obiteljska zajednica)*, *Obnovljeni život*, vol 37. (1982.), br. 6.

Deutsche Bischofskonferenz, *Theologisch verantwortbare und pastoral angemessene Wege zur Begleitung wiederverheirateter Geschiedener*, 24.6.2014.,

<http://www.dbk.de/themen/bischofssynode/bischofssynode-2014/>

Glas Istre, *U Istri se razvede svaki drugi ili treći brak*, 23.1.2016.,

<http://www.glasistre.hr/vijesti/specijalna/u-istri-se-razvede-svaki-drugi-ili-treci-brak-518933>

Grbac, J., *Rastavljeni i ponovno oženjeni - ozbiljna briga Crkve*, *Glas Koncila* 21 (1561), 23.5.2004.

HBK, *Direktorij za obiteljski pastoral Crkve u Hrvatskoj*, KS, Zagreb, 2002.